

All Star-Hansen
og landsholdet
slået hjem
uden medalje

ODENSE 8-9

Ingvar Kampraa
var chef for 403
Ikea-varehuse
og 190.000 ansatte

DANMARK 10

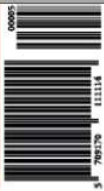
Stærkest på erhverv!

Erhverv+
udkommer
hver
14. dag

Erhverv+

Kontakt os på tlf. 65 45 53 70 eller på erhverv@jfmedier.dk

Fyens Stiftstidende

1. SEKTION.

Mandag 29. januar 2018

fyens+

247. årgang Uge 5 Nr. 29 Kr. 25,00

Flere får hjælp til at dø hjemme

Palliativt Frivilligt Netværk tilbyder omsorg og lindring til uhelbredeligt syge fynboer, der ønsker at dø hjemme. En af dem er Finn Hansen, der er uhelbredeligt syg af kræft.

Vibeke Toft Nielsen
vito@fyens.dk

Mange uhelbredeligt syge har et ønske om at dø i deres eget hjem.

I 2015 viste en undersøgelse fra Videncenter for Rehabilitering og Palliation, at 55 procent af danskerne har et ønske om at dø derhjemme. Tallet er stigende. Alligevel ender langt de fleste uhelbredeligt syge deres dage i en sygehusseng.

Derfor blev foreningen Palliativt Frivilligt Netværk som det eneste i Danmark stiftet for knap fem år siden af Rotary-klubberne på Fyn. De 46 frivillige i foreningen

hjalp sidste år 102 uhelbredeligt syge og deres familier.

- Nogle gange er det disse frivillige, der giver overskuddet til, at det kan lade sig gøre for de syge at dø hjemme. Hvis det på nogen måde er muligt, så gør vi, hvad vi kan, fortæller overlæge Mette Hallas fra Palliativt Team Fyn på Odense Universitetshospital, der samarbejder med foreningen.

Michael Hviid Jacobsen, professor i sociologi ved Aalborg Universitet, har blandt andet forsket i dødkulturen i Danmark. Han mener, at det at dø derhjemme kan have stor betydning.

- Studier har vist, at der

gennem mange år har været et markant ønske hos danskerne om at dø hjemme og i stigende grad alternativt at dø på hospice. Hjemmet er kendetegnet ved en tryghed, genkendelighed og et nærvær, som det ikke altid er muligt at genfinde på sygehuse eller i andre institutionelle rammer.

Finn Hansen sidder i sin seng, uhelbredeligt syg af kræft. Frivillighjælper Ronny Peter er på besøg. De snakker om det alvorlige. Men mest om fisketure, keramik og Ronnys russiske rengøringskone.

1. SEKTION 6-7

Foto: Kim Rune

Danmark opruster mod Øst med nyt forsvarsforlig.

DANMARK 4-5

En flig af forsvarsforliget er fynsk - drone-testcenter skal ligge i HCA Airport

1. SEKTION 4

Få dine erhvervsnyheder direkte i din mailboks

Tilmeld dig nyhedsbrevet fra JFM ERHVERV i dag. Så får du mulighed for gratis at gå på opdagelse i både, lokale, regionale og nationale erhvervshistorier fra alle Jysk Fynske Mediers erhvervsprodukter.

Erhverv-Danmark
Business-Fyn
Business-Syd
Erhverv+ Fyn
Erhverv+ Syddjylland
Erhverv+ Østjylland

God fornøjelse

JFMERHVERV
En del af Jysk Fynske Medier

For yderligere oplysninger
Tlf 65 45 53 70 • Mail erhverv@jfmedier.dk

06 TEMA: AT DØ HJEMME

NYHEDER 07

Frivilligt netværk hjælper døende i deres sidste tid

Frivillige fra foreningen Palliativt Frivilligt Netværk drager omsorg for uhelbredeligt syge fynbør og deres familier. De frivillige kan være det overskud, der skal til, for at den syge kan dø i sit eget hjem. Den mulighed efterspørger flere og flere.

Vibeke Toft Nielsen
vtoft@fyens.dk

Døden er den gæst, der kommer til os alle. Nogle gange er den en længe ventet ven, andre gange kommer den pludseligt og river alt op med roden. Sikker er det, at den kommer og banker på. For eller siden.

Nogle mennesker ved med sikkerhed, at tidspunktet er nært forestående. Det er de uhelbredeligt syge, for hvem der kan et smertestillende behandling tilbage.

Men selvom de har brug for professionelle hænder, er der også de menneskelige behov. Og det er her, Inge Hansen, koordinator i Palliativt Frivilligt Netværk, kommer ind i billedet.

Hvis der er en familie, der har behov for det, kan jeg sørge for, at der kommer en frivillig gang om ugen og er sammen med dem - helt på familiens præmisser. Det kan være, at de har brug for at snakke med os sygdommen - eller måske netop ikke sygdommen. Det kan også være den pårørende, der har brug for at komme lidt væk hjemmefra, fortæller hun.

Inge Hansen arbejder tæt sammen med Palliativt Team Fyn, der står for den professionelle del. Afdelingen tæller både socialrådgivere, fysioterapeuter, en præst og en psykolog samt sygeplejersker og læger.

En af dem er overlæge Mette Hallas.

Ifølge hende bliver der årligt henvist omkring 700-800 uhelbredeligt syge patienter - primært kræftpatienter - til Palliativt Team Fyn. Disse patienter har en særlig kompleks problemstilling og brug for lindrende pleje og støtte i eget hjem.

Det kan være, at de har mange smærter eller brug for at få etableret den rette kontakt til kommunen. Det kan også være en familie med små børn, der har brug for særlig støtte. Hvis vi vurderer, at de også kan have gavn af en frivillig så sender vi dem videre til Inge Hansen, fortæller Mette Hallas.

De frivillige gør det ofte

Inge Hansen er koordinator i Palliativt Frivilligt Netværk og nævner bodelædet mellem de uhelbredeligt syge, og de frivillige, der hjælper dem i deres sidste tid. Foto: Michael Bager

muligt at støtte den syge og de pårørende i at tilbringe den sidste tid derhjemme.

Det er et ønske hos rigtig mange, og så kan de frivillige være med til at gøre forskellen. Men det kan også være en kombination af flere ting, der gør det muligt, fortæller Mette Hallas.

Palliativt Frivilligt Netværk blev stiftet i 2013 af Rotaryklubberne på Fyn og har siden 2014 hjulpet et utal af familier. Ifølge foreningen er behovet for hjælp til at tilbringe den sidste tid i hjemmet både stort og stigende.

I 2013 viste en undersøgelse fra Videncenter for Rehabilitering og Palliation, at 55 procent af danskerne ønsker sig at dø i eget hjem. Blandt danske kræftpatienter er det nok til helt oppe på 70-80 procent.

Forlejenhed
Selvom det ikke altid er muligt, kan de frivillige være en vigtig faktor. Inge Hansen vil derfor gerne have udbredt foreningens arbejde.

Mange ved ikke, at muligheden er der. Og de kan være forlegne over at bede om hjælp, fordi de får hjælp af deres børn og børnebørn. Men de frivillige har jo netop ikke noget følelsesmæssigt i klemme eller forventninger om, at der bliver budt på hjemmebag.

De frivillige skal ikke erstatte den professionelle hjælp eller på andre måder deltage i plejen af den syge. De skal udelukkende være der som et menneske, der

møder et andet menneske. Inge Hansen sørger for at matche med den rette frivillige.

Hvert hjem taler sit eget sprog, og det er min opgave at finde nogen, der passer til lige den familie. Nogle vil gerne have en frivillig, der kan snakke om 2. Verdenskrig med. Andre vil gerne ud og mærke den friske luft i ansigtet. Og så er der dem, der har brug for en frivillig til at sidde hos den syge om natten, så de pårørende kan få sovet. Det er meget forskelligt, fortæller hun.

De frivillige skal være klar til at rykke ud med kort varsel. Der går typisk én-tre dage fra behovet er der, til den frivillige kan være hos familien. Og de skal være mentalt forberedt på, at hvert møde kan være det sidste.

Når de siger farvel, så kan det være sidste gang, og det skal man være klar over. Men det er ikke der, vores fokus er. Vi fokuserer på livet nu og her. Dem, vi besøger, har netop brug for at blive set som hele mennesker og ikke mennesker med en sygdom, fortæller hun.

De frivillige skal også være både mentalt, psykisk og fysisk rustet til opgaven.

De skal selvfølgelig have forholdt sig til deres egen død og ikke være bange for at tale om de svære ting. Og så kan det ikke nytte, at de går det her, fordi de selv har brug for nogen at snakke med om deres egne problemer. Det skal være familien og den syge, der sætter dagsordenen, og de frivillige har tævsedpligt fortæller hun.

Alligevel oplever Inge Hansen, at det ikke kun er de syge, der får noget ud af besøgene.

Stort set hver gang kommer de frivillige tilbage og fortæller, hvor livskraftigt det har været at være sammen med et menneske, som de ellers aldrig ville have mødt. De får mange gode oplevelser og de mest fantastiske livshistorier, fortæller hun.

Sidste år afledte de i alt 46 frivillige 729 besøg hos 102 uhelbredeligt syge borgere på Fyn og Langeland.

Vi taler ikke om døden, det er livet, der fylder

Ronny Peter besøger hver uge Finn Hansen, der er uhelbredeligt syg af kræft. De snakker om fisketure, keramik og Ronnys russiske rengøringskone. Dårligdomme får lov at blive udenfor.

Vibeke Toft Nielsen
vtoft@fyens.dk

-Hva' så, er det dig, dit gamle brokoved?

Finn Hansen råber inde fra sengen og ud til gangen, hvor Ronny Peter lige er kommet ind af døren. Ronny stamper sneen af støvlerne og ryster lidt på hovedet, før han tager overtøjet af.

-Ja, sådan er det hver

gang. Der er ingen grænser for, hvad jeg skal lægge ører til, griner han og ligger ind til Finn Hansen.

De to kender hinanden godt, kan man fornemme. Tonen er 'uhøjtidelig', som de selv siger. Nogle gange så lummer, at hjemmehjælperne holder sig for ørerne. Og der skal være rigeligt med kaffe og Fernet Branca. Det ligger fast.

-Vi du også have én, spørger hans hustru Karen og sender flasken rundt. Hunden Fie sætter sig på hendes skød og kigger rundt på de mennesker, hun kender så godt.

Karen plejer at gå, når Ronny er kommet. Så besøger hun nogle venner eller tager lidt på hovedet, før han tager pusterum. Hendes timer væk fra sygdom og tanker om

det, der skal ske. Finn Hansen har prostatakræft, og nu har kræften også spredt sig til knoglerne. Slutningen venter forude, og de har sammen valgt, at han skal tilbringe sine sidste dage i sit eget hjem.

Jeg ved jo ikke, hvordan jeg vil reagere, når det sker. Men det betyder meget for mig, at det sker herhjemme og ikke på et sygehus. Der er jo ikke så meget, jeg kan gøre alligevel, fortæller hun.

Når hun skal ud af huset, skynder hun sig altid hjem. Men når Ronny er på besøg, er hun helt tryk og kan tage sig god tid.

-Ja, og så hænger jeg på dem der, klukker Finn og nikker over mod Ronny.

Kan være sidste besøg
Det er 13. gang, Ronny er på besøg. Det er usædvanligt, at han når at komme i det samme hjem så mange ure i træk.

-Nogle gange har jeg kun at komme en enkelt eller to gange. Andre gange slet ikke. Det er det, der gør det

her setup helt specielt, fortæller hun.

Ronny Peter har hørt et utal af livshistorier fra de mennesker, han har besøgt. Men det er sjældent døden, der fylder. Livet er i fokus, fortæller hun.

-Vi kan sagtens snakke om alt det svære, jeg har set mange komme herfra, og for mig er der ikke noget, der er tabu. Men vi snakker faktisk mest om alt muligt andet end dårligdomme.

Ronny plejer at fortælle Finn, hvad ugen er gået med. For eksempel er hans barnebarn lige startet til keramik. Finn vil også gerne snakke om de fisketure, han gerne ville med ud på, hvis han havde kræfterne og ikke så 'pokkers ondt i røven'. Men særligt Ronnys russiske rengøringskone er interessant at høre om.

-Jeg har jo sagt, at du lige så godt kan bede hende flytte ind så kan hun også lave mad til dig, foreslår Finn.

-Jamen så skal hun jo også betale husleje. Hov, vent lige

lidt. Ronny klor sig i håret, og de griner begge to.

Kunne ikke sige nej
Ronny Peter har været frivillig i foreningen Palliativt Frivilligt Netværk i tre år. Han er en af de 46 frivillige, der tilbyder omsorg og støtte til uhelbredeligt syge mennesker.

Men egentlig havde han lovet sig selv aldrig mere at arbejde så tæt på andre mennesker. Det har han nemlig gjort hele sit liv.

-Jeg havde arbejdet hjemmeplejen i over 30 år, da jeg sagde farvel til arbejdsmarkedet. Og jeg var faktisk klar til at smække benene op og passe mig selv lidt. Men så hørte jeg lidt tilfældigt om det her projekt, og så, ja, så kunne jeg ikke sige nej. Det kunne jeg ikke sige nej. Det var som noget af det mest meningsfulde, man kunne bruge sin tid på, fortæller han.

-Nå skål, man tænker så godt på en Vernet Branca, siger han så.

-Nu skal du ikke prale, falder det prompte fra Finn.

Der bliver ikke loget fingre imellem, når Finn Hansen og Ronny Peter mødes en dag om ugen. Tonen er frisk og åbenhjertig. Selv om Finn Hansen er uhelbredeligt syg og skal snakkes om.

Foto: Kim Rune

-Altså, nu må du simpelt-hen styre dig, siger Karen og begynder at rydde af. Hun kan mærke på sin mand, at han er ved at være træt.

-Det har været på mine kræfter at have dig på besøg, siger Finn og lægger sig ned på sin seng.

Hunden Fie hopper og lægger sig hos ham. Snuden er næsten helt oppe i hans ansigt. Hun er også træt og gaber lidt.

Ronny Peter skal også snart se farvel. Måske ses de igen om uge.

Sådan bliver du frivillig

Har du lyst til at tilbringe tid hos en uhelbredeligt syg og dennes familie, og er du mentalt og fysisk rustet til opgaven, så kan du blive frivillig i Palliativt Frivilligt Netværk.

Vibeke Toft Nielsen
vtoft@fyens.dk

Foreningen Palliativt Frivilligt Netværk (PFN) har 46 frivillige, der rykker ud til uhelbredeligt syge mennesker og deres familier på Fyn. Nogle gange for at holde i hånden, snakke eller gå en tur. Andre gange for at sidde hos den syge om natten, så de pårørende kan få sovet.

For at blive frivillig, skal du være åben, fordomsfri og mentalt, fysisk og psykisk robust.

Foreningen mangler især mandlige frivillige.

Inden opstart
Du bliver inviteret til en samtale med koordinator Inge Hansen, hvor I over en kop kaffe eller te drøfter dine muligheder og interesse i at blive frivillig i PFN.

I aftalen er introduktionsdag, hvor I snakker om de etiske, moralske og praktiske forhold omkring det at besøge uhelbredeligt syge i eget hjem.

Introduktionsdagen afsluttes med et samarbejdsaf-tale, hvor der skrives under på tævsedpligt, forskellingsforhold og revidering af samspillet.

Du får udleveret vores logonavnsskilt og er nu en del af PFN og klar til at blive kontak-tet af koordinator, når der

er en opgave, der matcher dine ønsker, behov og ressourcer. Du kan altid sige nej, hvis du ikke er tryk ved den opgave, du får tildelt.

Efter opstart
Du bliver inviteret til månedlige fællesmøder sammen med de andre frivillige i PFN, hvor I snakker om jeres fælles oplevelser.

Efter hvert afsluttet forløb, skal du igennem en obligatorisk refleksion og vidensdeling. Du taler løbende med koordinator Inge Hansen.

Du bliver også inviteret til en årlig temadag, hvor frivillige og ansatte i PTF mødes til fælles indblik og socialt samvær.

Du får refusion for den kørsel, du har i forbindelse med dit frivillige arbejde.

FAKTA
PALLIATIVT FRIVILLIGT NETVÆRK (PFN)
På Fyn er der årligt mellem 700 og 800 mennesker, der rammes af en uhelbredelig sygdom.

Mange af dem er etiske om palliativ (lindrende) omsorg og støtte i deres eget hjem.

Palliativt Frivilligt Netværk (PFN) er en non-profit forening, der er et samarbejde med Palliativt Team Fyn tilbyder omsorg for uhelbredeligt syge i eget hjem. Foreningen blev dannet i 2013.

De frivillige tager lang tid til de uhelbredeligt syge i familiens eget hjem. Men de kan også vælge at sidde hos uhelbredeligt syge på Palliativt Afsnit på OUH.

Man skal kunne opsætte mellem tre og fire timer om ugen.

I 2017 var der 46 frivillige i foreningen, som hjalp 102 uhelbredeligt syge i deres eget hjem på både Fyn og Langeland.

Foreningens eksistens bygger på fondsstøtte, private donationer, kontingenter og kommunale 918 midler, der går til støtte af frivilligt arbejde.

Man kan støtte foreningen via medlemskab eller som frivillig. Foreningen mangler især mandlige frivillige.

Har du lyst til at tilbringe tid hos en uhelbredeligt syg og dennes familie, og er du mentalt og fysisk rustet til opgaven, så kan du blive frivillig i Palliativt Frivilligt Netværk. Foto: Colourbox

er en opgave, der matcher dine ønsker, behov og ressourcer. Du kan altid sige nej, hvis du ikke er tryk ved den opgave, du får tildelt.

Efter opstart
Du bliver inviteret til månedlige fællesmøder sammen med de andre frivillige i PFN, hvor I snakker om jeres fælles oplevelser.

Efter hvert afsluttet forløb, skal du igennem en obligatorisk refleksion og vidensdeling. Du taler løbende med koordinator Inge Hansen.

Du bliver også inviteret til en årlig temadag, hvor frivillige og ansatte i PTF mødes til fælles indblik og socialt samvær.

Du får refusion for den kørsel, du har i forbindelse med dit frivillige arbejde.